

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

Вх. № 139 КЗ
Дата 15.04.16г.

Изх. № 219/15.04.2016г./2016г.
ИЗХ. №

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ВЪРХОВЕН
КАСАЦИОНЕН
СЪД

ДО
Г-Н БОРИС ВЕЛЧЕВ –
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

*Образуван к.р. В.Б.
определен за докладчик
св. Собрание Сб. 15.04.16г.*

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ВЕЛЧЕВ,

Приложено Ви изпращам искане от Върховния касационен съд до Конституционния съд на Република България за установяване на противоконституционност на чл. 230, ал. 2, 3 и 4 и на чл. 166, ал. 3 от Закона за съдебната власт, гласувано на Пленум на ВКС, проведен на 13.04.2016 година.

Върховният касационен съд предлага като заинтересувани да бъдат определени следните институции:

1. Народното събрание
2. Министерският съвет
3. Министерството на финансите
4. Министерството на труда и социалната политика
5. Министерството на правосъдието
6. Върховният административен съд
7. Върховната касационна прокуратура
8. Националната следствена служба
9. Висшият съдебен съвет
10. Омбудсманът на Република България

ПРИЛОЖЕНИЕ: съгласно текста.

**Съдия ЛОЗАН ПАНОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВЪРХОВНИЯ
КАСАЦИОНЕН СЪД НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

До
Конституционен съд
на Република България

И С К А Н Е
от Върховния касационен съд
на Република България
за установяване на противоконституционност
на разпоредбите на чл. 230, ал. 2, 3 и 4 и на чл. 166, ал. 3 от
Закона за съдебната власт

Уважаеми съдии в Конституционния съд,

1. Разпоредбите на чл. 230, ал. 1 и 2 ЗСВ са противоконституционни.

1.1. Те са в противоречие с чл. 48, ал. 1 и чл. 51, ал. 1 КРБ.

Чл. 230, ал. 1 ЗСВ предвижда в случаите по чл. 132 от Конституцията на Република България, когато съдия, прокурор или следовател е привлечен като обвиняем, Висшият съдебен съвет да го отстрани временно от длъжност до приключване на наказателното производство. Това означава, че при всяко привличане като обвиняем, ВСС в условията на обвързана компетентност, без право на дискреция, отстранява лицето от длъжност.

Същото отстраняване от длъжност, но при условията на оперативна самостоятелност за ВСС, предвижда чл. 230, ал. 2 ЗСВ, когато извън случаите по чл. 230, ал. 1 ЗСВ (респективно чл. 132 КРБ) срещу съдия, прокурор или следовател е образувано наказателно производство от общ характер. Временното отстраняване от длъжност до приключването на наказателното производство може да се окаже с необоснована продължителност по отношение на трудовите и свързаните с тях права.

През периода на отстраняване магистратът не получава трудово възнаграждение и не може да изпълнява друга трудова или служебна функция, тъй като магистратското правоотношение съществува (не е прекратено). По този начин той е лишен от правото да работи, за да се издържа. Периодът не се зачита за трудов и осигурителен стаж и законът не предвижда възможност магистратът поне сам да внася осигурителни вноски. Той не може да въздейства върху продължителността на отстраняването. Всички тези тежки последици надвишават целите на чл. 230, ал. 1 и 2 ЗСВ.

Следователно чл. 230, ал. 1 и 2 ЗСВ са в противоречие с чл. 48, ал. 1 КРБ. Последниците от отстраняването от длъжност на магистрата съществено засягат негово основно конституционно право - правото на труд. Държавата е длъжна да се грижи за създаване на условия за осъществяване на правото на труд. Посредством атакуваните разпоредби тя неоправдано го ограничава. В нарушение на чл. 51, ал. 1 КРБ отстраненият е лишен от възможността да придобие осигурителни права за значителен период от време. ЗСВ не предвижда и дължимата съгласно чл. 56 от КРБ съдебна защита срещу отстраняване от длъжност извън разумния срок. Нарушен е принципът на правната сигурност и защита от произвол.

Ограниченията на основни права са допустими, ако е спазено изискването за пропорционалност. В случая обаче ограниченията с чл. 230, ал. 1 и ал. 2 са прекомерни и неоправдани. Тяхната тежест явно не съответства на защитаваните цели. При наличие на такова несъответствие законът е противоконституционен (Решение № 20/ 14.07.1998г. по конституционно дело № 16 от 1998 г. на Конституционния съд).

1.2. Разпоредбите на чл. 230, ал. 1 и ал. 2 ЗСВ противоречат на чл. 4, ал. 1 КРБ.

Същностен белег на правовата държава е правната определеност, предвидимост, сигурност и стабилност (чл. 4 КРБ).

Правната конструкция на временното отстраняване създава неопределеност и нестабилност. Магистратското правоотношение от стабилно се превръща в неопределено и несигурно. Конституционно недопустимо е едновременно да съществува и да не съществува магистратско или каквото и да е друго конституционноправно отношение. Правоотношението има правно съдържание и следва да носи конкретни правомощия по осъществяване на съдебната власт.

2. Разпоредбата на чл. 230, ал. 3 ЗСВ противоречи на чл. 126, ал. 2 и чл. 127 КРБ.

Съгласно чл. 230, ал. 3 ЗСВ, искането за временно отстраняване от длъжност на съдия, прокурор или следовател в случаите по чл. 230, ал. 1 ЗСВ се прави от главния прокурор.

В чл. 126, ал. 2 КРБ са конституционно определените правомощия на главния прокурор. Той осъществява надзор за законност и методическо ръководство върху дейността на всички прокурори.

В чл. 127 КРБ са конституционно определените правомощия на прокуратурата на Република България. Тя следи за спазване на законността, като: 1. ръководи разследването и упражнява надзор за

законосъобразното му провеждане; 2. може да извършва разследване; 3. привлича към отговорност лицата, които са извършили престъпления, и поддържа обвинението по наказателни дела от общ характер; 4. упражнява надзор при изпълнение на наказателните и други принудителни мерки; 5. предприема действия за отмяна на незаконосъобразни актове; 6. в предвидените със закон случаи участва в граждански и административни дела.

С т. 2. 2 от Тълкувателно решение № 13/ 15.12.2010 г. по конституционно дело № 12/ 2010 г. на Конституционния съд е изведена противоконституционността на всяка норма от закон, с която се дават или отнемат правомощия на всички конституционно установени държавни органи. Чрез извършеното от Конституционния съд тълкуване на чл. 149, ал. 2 от върховния закон, според която със закон не могат да се дават или отнемат правомощия на Конституционния съд, е изведена като универсално правило за всички конституционно установени държавни органи.

Главният прокурор и прокуратурата на Република България са конституционно установени държавни органи. Чл. 230, ал. 3 ЗСВ създава за главния прокурор правомощие, а оттук – и задължение, което не произтича нито от чл. 126, ал. 2, нито от чл. 127 КРБ. Следователно разпоредбата на чл. 230, ал. 3 ЗСВ е противоконституционна.

3. Разпоредбата на чл. 230, ал. 4 във връзка с чл. 230, ал. 1 и 2 ЗСВ противоречи на чл. 4, ал. 1 КРБ.

3.1. Съгласно чл. 230, ал. 4 ЗСВ, в случаите, когато по отношение на съдия, прокурор или следовател е постановена мярка за неотклонение задържане под стража, той се смята за временно отстранен от длъжност от датата на влизане в сила на съдебния акт, с който се постановява мярката.

Съгласно чл. 4, ал. 1 КРБ, Република България е правова държава. Тя се управлява според Конституцията и законите на страната.

Противоконституционни са всеки акт или действие, които не се основават на Конституцията и на законите, а на презумптивни последици. Разпоредбата на чл. 230, ал. 4 ЗСВ приравнява влезлия в сила съдебен акт, с който на съдия, прокурор или следовател е наложена мярка за неотклонение задържане под стража, по последици на акт на Висшия съдебен съвет за временно отстраняване от длъжност на магистрата.

3. 2. Съпоставката на чл. 230, ал. 4 с чл. 230, ал. 1 и 2 ЗСВ налага извод, че разпоредбата съдържа две противоконституционни и взаимоизключващи се тези.

Първата теза провеждат разпоредбите на чл. 230, ал. 1 и ал. 2 ЗСВ. Те предвиждат правомощие на ВСС да отстранява от длъжност съдия,

прокурор или следовател. ВСС също е конституционно установен държавен орган. Неговите правомощия са в чл. 130а КРБ. Конституцията не предвижда правомощие ВСС да отстранява от длъжност магистратите.

Втората теза провежда разпоредбата на чл. 230, ал. 4 ЗСВ. Според нея същият противоконституционен резултат се постига чрез презумпция (или фикция), която се основава на съдебен акт. Съдебните актове осъществяват правораздаването. Те разрешават отнесени до съда правни спорове, чрез които държавата предоставя защита, когато са нарушени или застрашени правата или законните интереси на гражданите, юридическите лица и държавата (чл. 117 и чл. 119 КРБ).

В случая и двете алтернативи, уредени в чл. 230, ал. 1 и 2 и в чл. 230, ал. 4 ЗСВ, са противоконституционни.

Ако се приеме, че ВСС има конституционно правомощие да отстранява от длъжност съдия, прокурор или следовател, само той може да го прави. Ако само ВСС има такова правомощие, никой друг акт на който и да е друг държавен орган не може да има същата последица.

4. Разпоредбата на чл. 166, ал. 3 ЗСВ противоречи на чл. 129, ал. 3, т. 2 и чл. 4, ал. 1 и на чл. 48, ал. 4 КРБ.

Чл. 166, ал. 3 ЗСВ изключва възможността съдия, прокурор или следовател да бъде освободен от длъжност при подаване на оставка, ако срещу него е образувано дисциплинарно производство, до приключване на производството.

Подаването на оставка е безусловно конституционно основание за освобождаване от длъжност на съдия, прокурор или следовател (чл. 129, ал. 3, т. 2 КРБ).

Противоконституционен е всеки закон, който въвежда допълнителни предпоставки или пречки за прекратяване на магистратското правоотношение. Въвеждането със закон на допълнителни предпоставки или пречки за прекратяване на магистратското правоотношение противоконституционно стеснява предметния обхват на чл. 129, ал. 3, т. 2 КРБ.

В упражнението на своята компетентност по чл. 150, ал. 1 КРБ, Върховният касационен съд отправя до Конституционния съд следното

И С К А Н Е:

Да бъде обявена противоконституционност на разпоредбите на чл. 230, ал. 2, 3 и 4 и на чл. 166, ал. 3 ЗСВ.

Разпоредбата на чл. 230, ал. 1 ЗСВ е изключена от искането. Тя също е противоконституционна, но за установяването на противоречието е

образувано и висящо конституционно дело № 4/ 2016 г. на Конституционния съд на Република България.

Становището е прието на заседание на пленума на Върховния касационен съд, проведено на 13.04.2016 година. От общо 100 съдии на заседанието присъстваха **83**, от тях „за” приемане на становището гласуваха - **56** съдии, „против” – **27**.

Съдия ЛОЗАН ПАНОВ

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВЪРХОВНИЯ
КАСАЦИОНЕН СЪД НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ